פרשת קרח

ספר במדבר · עם פירוש רש״י

נוסח המקרא: מקרא על פי המסורה (CC BY-SA), באדיבות ספריא.
פירוש רש״י: -- Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann
corrected vocalization (Public Domain), באדיבות ספריא.
הקובץ מופץ בחינם ברישיון CC BY-SA: מותר להעתיק ולהפיץ, עם ציון המקור ובאותו רישיון.
geulaquiz.com

פרק ט״ז

א **וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן׃**

ויקח קרח. פָּרָשָׁה זוֹ נֶפֶה נִדְרֶשֶׁת בְּמִדְרַשׁ רַבִּי תַּנְחוּמָא׃

ויקח קרח. לָקַח אֶת עַצְמוֹ לִצַּד אֶחָד לִהְיוֹת נֶחֱלָק מִתּוֹךְ הָעֵדָה לְעוֹרֵר עַל הַכְּהֻנָּה, וְזֶהוּ שֶׁתִּרְגֵּם אַנְקְלוֹס ״וְאִתְפְּלֵג״ — נֶחֱלַק מִשְּׁאָר הָעֵדָה לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת, וְכֵן ״מַה יִּקֶּחֶךָ לִבֶּךָ״ (איוב ט״ו) — לוֹקֵחַ אוֹתְךָ לְהַפְלִיגְךָ מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם. דָּ״אַ: **ויקח קרח**, מָשַׁךְ רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת שֶׁבָּהֶם בִּדְבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ״קַח אֶת אַהֲרֹן״ (ויקרא ח׳), ״קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים״ (הושע י״ד)׃

בן יצהר בן קהת בן לוי. וְלֹא הִזְכִּיר ״בֶּן יַעֲקֹב״, שֶׁבִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִזָּכֵר שְׁמוֹ עַל מַחְלְקוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר ״בְּקָהָלָם אַל תֵּחַד כְּבֹדִי״ (בראשית מ״ט), וְהֵיכָן נִזְכַּר שְׁמוֹ עַל קֹרַח? בְּהִתְיַחֲסָם עַל הַדּוּכָן בְּדִבְרֵי הַיָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (דהי״א ו׳) ״בֶּן אֶבְיָסָף בֶּן קֹרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָת בֶּן לֵוִי יִשְׂרָאֵל״׃

דתן ואבירם. בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה שֵׁבֶט רְאוּבֵן שָׂרוּי בַּחֲנָיָתָם תֵּימָנָה שֶׁכֵּן לְקָהָת וּבָנָיו הַחוֹנִים תֵּימָנָה, נִשְׁתַּתְּפוּ עִם קֹרַח בְּמַחֲלָקְתּוֹ — ״אוֹי לָרָשָׁע אוֹי לִשְׁכֵנוֹ״. וּמָה רָאָה קֹרַח לַחֲלֹק עִם מֹשֶׁה? נִתְקַנֵּא עַל נְשִׂיאוּתוֹ שֶׁל אֱלִיצָפָן בֶּן עֲזִיאֵל, שֶׁמִּנָּהוּ מֹשֶׁה נָשִׂיא עַל בְּנֵי קְהָת עַל פִּי הַדִּבּוּר, אָמַר קֹרַח, אַחֵי אַבָּא אַרְבָּעָה הָיוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ו׳) ״וּבְנֵי קְהָת״ וְגוֹ׳, עַמְרָם הַבְּכוֹר נָטְלוּ שְׁנֵי בָנָיו גְּדֻלָּה, אֶחָד מֶלֶךְ וְאֶחָד כֹּהֵן גָּדוֹל, מִי רָאוּי לִטֹּל אֶת הַשְּׁנִיָּה? לֹא אֲנִי שֶׁאֲנִי בֶּן יִצְהָר, שֶׁהוּא שֵׁנִי לְעַמְרָם, וְהוּא מִנָּה נָשִׂיא אֶת בֶּן אָחִיו הַקָּטָן מִכֻּלָּם, חֲרִינִי חוֹלֵק עָלָיו וּמְבַטֵּל אֶת דְּבָרָיו. מֶה עָשָׂה? עָמַד וְכָנַס ר״נ רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת — רַבָּן מִשֶּׁבֶט רְאוּבֵן שְׁכֶנָיו וְהֵם אֱלִיצוּר בֶּן שְׁדֵיאוּר וַחֲבֵרָיו וְכִיוֹצֵא בוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרֹאֵי מוֹעֵד וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (במדבר א׳) ״אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה״ — וְהִלְבִּישָׁן טַלִּיתוֹת שֻׁכְּלָן תְּכֵלֶת, בָּאוּ וְעָמְדוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה, אָמְרוּ לוֹ טַלִּית שֶׁכֻּלָּהּ שֶׁל תְּכֵלֶת חַיֶּבֶת בְּצִיצִית אוֹ פְּטוּרָה? אָמַר לָהֶם חַיֶּבֶת, הִתְחִילוּ לִשְׂחֹק עָלָיו, אֶפְשָׁר טַלִּית שֶׁל מִין אַחֵר חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת פּוֹטְרָהּ, זוֹ שֶׁכֻּלָּהּ תְּכֵלֶת לֹא תִּפְטֹר אֶת עַצְמָהּ? (תנחומא)׃

בני ראובן. דָּתָן וַאֲבִירָם וְאוֹן בֶּן פֶּלֶת׃

ב **וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וַאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרֻאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שֵׁם׃**

ג **וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְהוָה׃**

רב לכם. הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדַּאי לְקַחְתֶּם לְעַצְמְכֶם גְּדֻלָּה׃

כלם קדשים. כֻּלָּם שָׁמְעוּ דְּבָרִים בְּסִינַי מִפִּי הַגְּבוּרָה׃

ומדוע תתנשאו. אִם לָקַחְתָּ אַתָּה מַלְכוּת, לֹא הָיָה לְךָ לִבְזֹר לְאָחִיךָ כְּהֻנָּה, לֹא אַתֶּם לְבַדְּכֶם שְׁמַעְתֶּם בְּסִינַי ״אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךָ״, כָּל הָעֵדָה שָׁמְעוּ (שם)׃

ד **וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃**

ויפל על פניו. מִפְּנֵי הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁכְּבָר זֶה בְּיָדָם סִרְחוֹן רִבִּיעִי, חָטְאוּ בָעֵגֶל, ״וַיִּחַל מֹשֶׁה״ (שמות ל״ב), בַּמִּתְאוֹנְנִים, ״וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה״ (במדבר י״א), בַּמְרַגְּלִים, ״וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה׳ וְשָׁמְעוּ מִצְרִים״ (שם י״ד), בְּמַחֲלֹקֶתוֹ שֶׁל קֹרַח נִתְרַשְּׁלוּ יָדָיו, מָשָׁל לְבֶן מֶלֶךְ שֶׁפָּרַח עַל אָבִיו, וּפִיֵּס עָלָיו אוֹהֲבוֹ פַּעַם וּשְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ, כְּשֶׁפָּרַח רְבִיעִית, נִתְרַשְּׁלוּ יְדֵי הָאוֹהֵב הַהוּא, אָמַר עַד מָתַי אַטְרִיחַ עַל הַמֶּלֶךְ? שֶׁמָּא לֹא יְקַבֵּל עוֹד מִמֶּנִּי (תנחומא)׃

ה **וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֶר וְיֹדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ וְהִקְרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו׃**

בקר וידע וגו׳. עַתָּה עֵת שִׁכְרוּת הוּא לָנוּ וְלֹא נָכוֹן לְהֹרָאוֹת לְפָנָיו, וְהוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְדַחוֹת שֶׁמָּא יַחְזְרוּ בָהֶם (שם)׃

בקר וידע ה׳ את אשר לו. לַעֲבוֹדַת לְוִיָּה׃

ואת הקדוש. לְכְהֻנָּה׃

והקריב. אוֹתָם **אליו**; וְהַתַּרְגּוּם מוֹכִיחַ כֵּן ״וִיקָרֵב לֶקֳדָמוֹהִי״, ״יְקָרֵב לְשִׁמּוּשֵׁיהּ״; וּמִ״אַ **בקר**, אֶ״ל מֹשֶׁה, גְּבוּלוֹת חָלַק הַקָּבָ״ה בְּעוֹלָמוֹ, יְכוֹלִים אַתֶּם לַהֲפֹךְ בֹּקֶר לְעֶרֶב? כֵּן תּוּכְלוּ לְבַטֵּל אֶת זוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד״ (בראשית א׳), כְּךָ ״וַיַּבְדֵּל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ״ וְגוֹ׳ (דהי״א כ״ג)׃

ו **זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מַחְתּוֹת קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃**

זאת עשו קחו לכם מחתות. מָה רָאָה לוֹמַר לָהֶם כָּךְ? אָמַר לָהֶם, בְּדַרְכֵי הַגּוֹיִם יֵשׁ נִימוּסִים הַרְבֵּה וְכוּמָרִים הַרְבֵּה וְכֻלָּם (אין) מִתְקַבְּצִים בְּבֵית אֶחָד, אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא ה׳ אֶחָד, אָרוֹן אֶחָד, וְתוֹרָה אַחַת וּמִזְבֵּחַ אֶחָד וְכֹהֵן גָּדוֹל אֶחָד, וְאַתֶּם ר״ן אִישׁ מְבַקְּשִׁים כְּהֻנָּה גְּדוֹלָה, אַף אֲנִי רוֹצֶה בְכָךְ, הֵא לָכֶם תַּשְׁמִישׁ חָבִיב מִכֹּל, הִיא הַקְּטֹרֶת הַחֲבִיבָה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת, וְסַם הַמָּוֶת נִתַּן בְּתוֹכוֹ, שֶׁבּוֹ נִשְׂרְפוּ נָדָב וַאֲבִיהוּ, לְפִיכָךְ הִתְרָה בָהֶם **והיה האיש אשר יבחר ה׳ הוא**

הקדש — כְּבָר הוּא בְּקֻדַּשְׁתּוֹ, וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁמִּי שֶׁיִּבְחַר הוּא הַקָּדוֹשׁ? אֶלָּא אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה, הֲרֵינִי אוֹמֵר לָכֶם, שֶׁלֹּא תִּתְחַיְּבוּ, מִי שֶׁיִּבְחַר בּוֹ יֵצֵא חַי וְכֻלְּכֶם אוֹבְדִין (תנחומא):

מחתות. כֵּלִים שֶׁחוֹתִין בָּהֶם גֶּחָלִים וְיֵשׁ לָהֶם בֵּית יָד:

ז׳ וּתְנוּ בָהֶן | אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן | קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה֙ מָחָ֔ר וְהָיָ֕ה הָאִ֥ישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַ֖ר יְהוָ֑ה ה֥וּא הַקָּד֖וֹשׁ רַב־לָכֶ֥ם בְּנֵי לֵוִֽי׃

רב לכם בני לוי. דָּבָר גָּדוֹל אָמַרְתִּי לָכֶם; וְלֹא טִפְּשִׁים הָיוּ, שֶׁכָּךְ הִתְרָה בָהֶם וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם לְקָרֵב? הֵם חָטְאוּ עַל נַפְשׁוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר ״אֵת מַחְתּוֹת חַטָּאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשֹׁתָם״ (במדבר י״ז:ג׳), וְקָרָח שֶׁפִּקֵּחַ הָיָה מָה רָאָה לִשְׂטוֹת זֶה? עֵינוֹ הִטְעָתוּ, רָאָה שַׁלְשֶׁלֶת גְּדוֹלָה יוֹצְאָה מִמֶּנּוּ — שְׁמוּאֵל שֶׁשָּׁקוּל כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן — אָמַר בִּשְׁבִילוֹ אֲנִי נִמְלָט, וְכ״ד מִשְׁמָרוֹת עוֹמְדוֹת לִבְנֵי בָנָיו, כֻּלָּם מִתְנַבְּאִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר ״כָּל אֵלֶּה בָנִים לְהֵימָן״ (דברי הימים א כ״ה ה׳), אָמַר אֶפְשָׁר כָּל הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת עֲתִידָה לַעֲמֹד מִמֶּנִּי וַאֲנִי אֶדּוֹם? לְכָךְ נִשְׁתַּתֵּף לָבֹא לְאוֹתָהּ חֲזָקָה, שֶׁשָּׁמַע מִפִּי מֹשֶׁה שֶׁכֻּלָּם אוֹבְדִים וְאֶחָד נִמְלָט, ״אֲשֶׁר יִבְחַר ה׳ הוּא הַקָּדוֹשׁ״ — טָעָה וְתָלָה בְּעַצְמוֹ, וְלֹא רָאָה יָפָה, לְפִי שֶׁבָּנָיו עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, וּמֹשֶׁה הָיָה רוֹאֶה. — תַּנְחוּמָא:

רב לכם. דָּבָר גָּדוֹל נְטַלְתֶּם בְּעַצְמְכֶם לַחֲלֹק עַל הַקָּבָ״ה:

ח׳ וַיֹּ֥אמֶר מֹשֶׁ֖ה אֶל־קֹ֑רַח שִׁמְעוּ־נָ֖א בְּנֵ֥י לֵוִֽי׃

ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי. הִתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ בִּדְבָרִים רַכִּים, כֵּינָן שֶׁרָאָהוּ קָשֶׁה עֹרֶף, אָמַר עַד שֶׁלֹּא יִשְׁתַּתְּפוּ שְׁאָר הַשְּׁבָטִים וְיֹאבְדוּ עִמּוֹ, אֲדַבֵּר גַּם אֶל כֻּלָּם, הִתְחִיל לְוָרְזוֹ בָּהֶם ״שִׁמְעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי״ (תנחומא):

ט׳ הַמְעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵ֥ל אֶתְכֶ֛ם מֵעֲדַ֥ת יִשְׂרָאֵ֖ל לְהַקְרִ֣יב אֶתְכֶ֑ם אֵלָ֗יו לַעֲבֹד֙ אֶת־עֲבֹדַ֣ת מִשְׁכַּ֣ן יְהוָ֔ה וְלַעֲמֹ֥ד לִפְנֵ֖י הָעֵדָ֥ה לְשָׁרְתָֽם׃

ולעמד לפני העדה. לָשִׁיר עַל הַדּוּכָן:

י׳ וַיַּקְרֵ֥ב אֹתְךָ֖ וְאֶת־כָּל־אַחֶ֣יךָ בְּנֵי־לֵוִ֑י אִתָּ֔ךְ וּבְקַשְׁתֶּ֖ם גַּם־כְּהֻנָּֽה׃

ויקרב אתך. לְאוֹתוֹ שֵׁרוּת שֶׁהִרְחִיק מִמֶּנּוּ שְׁאָר עֲדַת יִשְׂרָאֵל:

י״א לָכֵ֗ן אַתָּה֙ וְכָל־עֲדָתְךָ֙ הַנֹּעָדִ֣ים עַל־יְהוָ֔ה וְאַהֲרֹ֖ן מַה־הוּ֣א כִּי (תלונו) [תַלִּ֥ינוּ] עָלָֽיו׃

לכן. בִּשְׁבִיל כָּךְ **אתה וכל עדתך הנעדים** אִתְּךָ עַל ה׳, כִּי בְּשִׁלּוּחוֹתוֹ עָשִׂיתִי לָתֵת כְּהֻנָּה לְאַהֲרֹן, וְלֹא לָנוּ הוּא הַמַּחְלֹקֶת הַזֶּה (שם):

י״ב וַיִּשְׁלַ֥ח מֹשֶׁ֖ה לִקְרֹ֣א לְדָתָ֣ן וְלַאֲבִירָ֑ם בְּנֵ֥י אֱלִיאָ֖ב וַיֹּאמְר֥וּ לֹ֥א נַעֲלֶֽה׃

וישלח משה וגו׳. מִכָּאן שֶׁאֵין מַחֲזִיקִין בְּמַחֲלֹקֶת, שֶׁהָיָה מֹשֶׁה מְחַזֵּר אַחֲרֵיהֶם לְהַשְׁלִימָם בְּדִבְרֵי שָׁלוֹם (סנהדרין ק״י):

לא נעלה. פִּיהֶם הִכְשִׁילָם, שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא יְרִידָה:

י״ג הַמְעַ֣ט כִּ֤י הָעֱלִיתָ֙נוּ֙ מֵאֶ֣רֶץ זָבַ֣ת חָלָ֔ב וּדְבַ֖שׁ לַהֲמִיתֵ֑נוּ כִּ֥י תִשְׂתָּרֵ֖ר עָלֵ֥ינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵֽר׃

י״ד אַ֣ף לֹ֣א אֶל־אֶ֗רֶץ זָבַת֙ חָלָ֣ב וּדְבַ֔שׁ הֱבִיאֹתָ֖נוּ וַתִּתֶּן־לָ֣נוּ נַחֲלַ֣ת שָׂדֶ֣ה וָכָ֑רֶם הַעֵינֵ֣י הָאֲנָשִׁ֣ים הָהֵ֣ם תְּנַקֵּ֔ר לֹ֥א נַעֲלֶֽה׃

ותתן לנו. הַדָּבָר מוּסָב עַל ״לֹא״ הָאָמוּר לְמַעְלָה, כְּלוֹמַר לֹא הֱבִיאוֹתָנוּ וְלֹא נָתַתָּ לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וָכֶרֶם; אָמַרְתָּ לָנוּ ״אַעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעָנִי מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ טוֹבָה״ וְגוֹ׳ (שמות ג׳), מִשָּׁם הוֹצֵאתָנוּ, וְלֹא אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הֱבִיאוֹתָנוּ, אֶלָּא גָּזַרְתָּ עָלֵינוּ לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר, שֶׁאָמַרְתָּ לָנוּ ״בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פִּגְרֵיכֶם״ (במדבר י״ד):

העיני האנשים ההם תנקר וגו׳. אֲפִלּוּ אַתָּה שׁוֹלֵחַ לְנַקֵּר אֶת עֵינֵינוּ אִם לֹא נַעֲלֶה אֵלֶיךָ, לֹא נַעֲלֶה:

האנשים ההם. כְּאָדָם הַתּוֹלֶה קְלָלָתוֹ בַּחֲבֵרוֹ:

ט״ו וַיִּ֥חַר לְמֹשֶׁ֖ה מְאֹ֑ד וַיֹּ֙אמֶר֙ אֶל־יְהוָ֔ה אַל־תֵּ֖פֶן אֶל־מִנְחָתָ֑ם לֹ֥א חֲמ֛וֹר אֶחָ֥ד מֵהֶ֖ם נָשָׂ֥אתִי וְלֹא־הֲרֵעֹתִ֥י אֶת־אַחַ֖ד מֵהֶֽם׃

ויחר למשה מאד. נִצְטַעֵר עַד לְמְאֹד:

אל תפן אל מנחתם. לְפִי פְּשׁוּטוֹ הַקְּטֹרֶת שֶׁהֵם מַקְרִיבִין לְפָנֶיךָ מָחֳר אַל תִּפֶן אֲלֵיהֶם; וּמִדְרָשׁוֹ: אָמַר, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּתָמִידֵי צִבּוּר, אַף חֶלְקָם לֹא יְקֻבַּל לְפָנֶיךָ לְרָצוֹן, תַּנִּיחֵנוּ הָאֵשׁ וְלֹא תֹאכְלֵנוּ (תנחומא):

לא חמור אחד מהם נשאתי. לֹא חֲמוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם נָטַלְתִּי. אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָלַכְתִּי מִמִּדְיָן לְמִצְרַיִם וְהִרְכַּבְתִּי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בָּנַי עַל הַחֲמוֹר, וְהָיָה לִי לִטֹּל אוֹתוֹ הַחֲמוֹר מִשֶּׁלָּהֶם, לֹא נָטַלְתִּי אֶלָּא מִשֶּׁלִּי; וְתַ״אֵ ״שְׁחָרִית״, לְשׁוֹן אֲרַמִּי כָּךְ נִקְרֵאת אַנְגַּרְיָא שֶׁל מֶלֶךְ ״שַׁחֲרָר״:

ט״ז וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קֹרַח אַתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הֱיוּ לִפְנֵי יְהוָה אַתָּה וָהֵם וְאַהֲרֹן מָחָר:

והם. עֲדָתְךָ:

י״ז וּקְחוּ | אִישׁ מַחְתָּתוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ מַחְתָּתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם מַחְתֹּת וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ:

והקרבתם איש מחתתו. הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ שֶׁבָּכֶם:

י״ח וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

י״ט וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְּבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעֵדָה: {ס}

ויקהל עליהם קרח. בְּדִבְרֵי לְצָנוּת, כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא הָלַךְ אֵצֶל הַשְּׁבָטִים וּפִתָּה אוֹתָם — ״כְּסִבּוּרִין אַתֶּם שֶׁעָלַי לְבַדִּי אֲנִי מַקְפִּיד? אֵינִי מַקְפִּיד אֶלָּא בִּשְׁבִיל כֻּלְּכֶם, אִלּוּ בָאִין וְנוֹטְלִין כָּל הַגְּדֻלּוֹת, לוֹ הַמַּלְכוּת וּלְאָחִיו הַכְּהֻנָּה״ עַד שֶׁנִּתְפַּתּוּ כֻּלָּם (שם):

וירא כבוד ה׳. בָּא בְּעַמּוּד עָנָן:

כ׳ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

כ״א הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע:

כ״ב וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצֹף: {ס}

אל אלהי הרוחת. יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת; אֵין מִדָּתְךָ כְּמִדַּת בָּשָׂר וָדָם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁפָּרְחָה עָלָיו מַקֵּצַת מְדִינָה, אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הַחוֹטֵא, לְפִיכָךְ כְּשֶׁהוּא כוֹעֵס נִפְרָע מִכֻּלָּם, אֲבָל אַתָּה, לְפָנֶיךָ גְּלוּיוֹת כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְיוֹדֵעַ אַתָּה מִי הַחוֹטֵא (שם):

האיש אחד. הוּא הַחוֹטֵא וְאַתָּה עַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצֹף; אָמַר הַקָּבָ״ה, יָפֶה אָמַרְתֶּם, אֲנִי יוֹדֵעַ וּמוֹדִיעַ מִי חָטָא וּמִי לֹא חָטָא (שם):

כ״ג וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

כ״ד דַּבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר הֵעָלוּ מִסָּבִיב לְמִשְׁכַּן־קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם:

העלו. כְּתַרְגּוּמוֹ, הִסְתַּלְּקוּ מִסְּבִיבוֹת מִשְׁכַּן קֹרַח:

כ״ה וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּתָן וַאֲבִירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

ויקם משה. כְּסָבוּר שֶׁיִּשְׁאוּ לוֹ פָּנִים וְלֹא עָשׂוּ:

כ״ו וַיְדַבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל־תִּגְּעוּ בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפּוּ בְּכָל־חַטֹּאתָם:

כ״ז וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁכַּן־קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם מִסָּבִיב וְדָתָן וַאֲבִירָם יָצְאוּ נִצָּבִים פֶּתַח אָהֳלֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם:

יצאו נצבים. בְּקוֹמָה זְקוּפָה — לְחֶרְף וּלְגַדֵּף, כְּמוֹ (שמואל א י״ז) ״וַיִּתְיַצֵּב אַרְבָּעִים יוֹם״ דְּגָלְיָת (תנחומא):

ונשיהם ובניהם וטפם. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה קָשָׁה הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁהֲרֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה אֵין עוֹנְשִׁין אֶלָּא עַד שֶׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, וּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה עַד עֶשְׂרִים שָׁנָה, וְכָאן אָבְדוּ אַף יוֹנְקֵי שָׁדַיִם (שם):

כ״ח וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי־יְהוָה שְׁלָחַנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־לֹא מִלִּבִּי:

לעשות את כל המעשים האלה. שֶׁעָשִׂיתִי עַל פִּי הַדִּבּוּר, לָתֵת לְאַהֲרֹן כְּהֻנָּה גְּדוֹלָה וּבָנָיו סְגָנֵי כְהֻנָּה, וֶאֱלִיצָפָן נְשִׂיא הַקָּהָתִי:

כ״ט אִם־כְּמוֹת כָּל־הָאָדָם֙ יְמֻתֻ֣ון אֵ֔לֶּה וּפְקֻדַּ֥ת כָּל־הָאָדָ֖ם יִפָּקֵ֣ד עֲלֵיהֶ֑ם לֹ֥א יְהוָ֖ה שְׁלָחָֽנִי׃

לא ה׳ שלחני. אֶלָּא אֲנִי עָשִׂיתִי הַכֹּל מִדַּעְתִּי, וּבְדִין הוּא חוֹלֵק עָלַי:

ל׳ וְאִם־בְּרִיאָ֣ה יִבְרָ֔א יְהוָ֖ה וּפָצְתָ֣ה הָאֲדָמָ֗ה אֶת־פִּ֙יהָ֙ וּבָלְעָ֣ה אֹתָ֔ם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁ֖ר לָהֶ֑ם וְיָרְד֤וּ חַיִּים֙ שְׁאֹ֔לָה וִידַעְתֶּ֕ם כִּ֚י נִאֲצ֣וּ הָאֲנָשִׁ֔ים הָאֵ֖לֶּה אֶת־יְהוָֽה׃

ואם בריאה. חֲדָשָׁה:

יברא ה׳. לְהָמִית אוֹתָם בְּמִיתָה שֶׁלֹּא מֵת בָּהּ אָדָם עַד הֵנָּה, וּמַה הִיא הַבְּרִיאָה?

ופצתה האדמה את פיה וְתִבְלָעֵם, אָז **וידעתם כי נאצו** הֵם אֶת הַקָּבָ״ה, וַאֲנִי מִפִּי הַגְּבוּרָה אָמַרְתִּי; וְרַבּוֹתֵינוּ פֵּרְשׁוּ: וְאִם בְּרִיאָה פֶּה לָאָרֶץ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית מוּטָב, וְאִם לָאו יִבְרָא ה׳ (סנהדרין ק״י):

ל״א וַיְהִ֗י כְּכַלֹּתוֹ֙ לְדַבֵּ֔ר אֵ֥ת כָּל־הַדְּבָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה וַתִּבָּקַ֣ע הָאֲדָמָ֔ה אֲשֶׁ֖ר תַּחְתֵּיהֶֽם׃

ל״ב וַתִּפְתַּ֤ח הָאָ֙רֶץ֙ אֶת־פִּ֔יהָ וַתִּבְלַ֥ע אֹתָ֖ם וְאֶת־בָּתֵּיהֶ֑ם וְאֵ֥ת כָּל־הָאָדָ֖ם אֲשֶׁ֥ר לְקֹ֛רַח וְאֵ֥ת כָּל־הָרְכֽוּשׁ׃

ל״ג וַיֵּֽרְד֨וּ הֵ֜ם וְכָל־אֲשֶׁ֣ר לָהֶ֗ם חַיִּים֙ שְׁאֹ֔לָה וַתְּכַ֥ס עֲלֵיהֶ֖ם הָאָ֑רֶץ וַיֹּאבְד֖וּ מִתּ֥וֹךְ הַקָּהָֽל׃

ל״ד וְכָל־יִשְׂרָאֵ֣ל אֲשֶׁ֤ר סְבִיבֹתֵיהֶם֙ נָ֣סוּ לְקֹלָ֔ם כִּ֥י אָמְר֖וּ פֶּן־תִּבְלָעֵ֥נוּ הָאָֽרֶץ׃

נסו לקלם. בִּשְׁבִיל הַקּוֹל הַיּוֹצֵא עַל בְּלִיעָתָן:

ל״ה וְאֵ֣שׁ יָצְאָ֔ה מֵאֵ֖ת יְהוָ֑ה וַתֹּ֣אכַל אֶת־הַחַמְשִׁ֔ים וּמָאתַ֖יִם אִ֥ישׁ מַקְרִיבֵ֖י הַקְּטֹֽרֶת׃ {ס}

פרק י״ז

א׳ וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃

ב׳ אֱמֹ֞ר אֶל־אֶלְעָזָ֣ר בֶּן־אַהֲרֹ֗ן הַכֹּהֵן֙ וְיָרֵ֣ם אֶת־הַמַּחְתֹּ֔ת מִבֵּ֖ין הַשְּׂרֵפָ֑ה וְאֶת־הָאֵ֥שׁ זְרֵה־הָלְאָ֖ה כִּ֥י קָדֵֽשׁוּ׃

ואת האש. שֶׁבְּתוֹךְ הַמַּחְתּוֹת:

זרה הלאה. לָאָרֶץ מֵעַל הַמַּחְתּוֹת:

כי קדשו. הַמַּחְתּוֹת וַאֲסוּרִין בַּהֲנָאָה, שֶׁהָרֵי עֲשָׂאוּם כְּלֵי שָׁרֵת:

ג׳ אֵ֚ת מַחְתּ֣וֹת הַֽחַטָּאִ֣ים הָאֵ֔לֶּה בְּנַפְשֹׁתָ֑ם וְעָשׂ֨וּ אֹתָ֜ם רִקֻּעֵ֣י פַחִ֗ים צִפּוּי֙ לַמִּזְבֵּ֔חַ כִּֽי־הִקְרִיבָ֥ם לִפְנֵי־יְהוָ֖ה וַיִּקְדָּ֑שׁוּ וְיִהְי֥וּ לְאֹ֖ות לִבְנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃

החטאים האלה בנפשתם. שֶׁנַּעֲשׂוּ פּוֹשְׁעִים בְּנַפְשׁוֹתָם, שֶׁנֶּחְלְקוּ עַל הַקָּבָ״ה:

רקעי. רְדוּדִין:

פחים. טָסִים מְרֻדָּדִין, טינדי״ש בלעז:

צפוי למזבח. לְמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת:

ויהיו לאות. לְזִכָּרוֹן — שֶׁיֹּאמְרוּ, אִלּוּ הָיוּ מֵאוֹתָן שֶׁנֶּחְלְקוּ עַל הַכְּהֻנָּה וְנִשְׂרְפוּ:

ד׳ וַיַּקַּ֣ח אֶלְעָזָ֗ר הַכֹּהֵן֙ אֵ֚ת מַחְתּ֣וֹת הַנְּחֹ֔שֶׁת אֲשֶׁ֥ר הִקְרִ֖יבוּ הַשְּׂרֻפִ֑ים וַיְרַקְּעֻ֥ם צִפּ֖וּי לַמִּזְבֵּֽחַ׃

וירקעום. איטינ״דריש בְּלַעַז׃

ה׳ וְזֹ֚ון לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לְמַ֖עַן אֲשֶׁ֣ר לֹא־יִקְרַ֗ב אִ֤ישׁ זָר֙ אֲשֶׁ֣ר לֹ֣א מִזֶּ֣רַע אַהֲרֹ֔ן הֽוּא֙ לְהַקְטִ֣יר קְטֹ֔רֶת לִפְנֵ֖י יְהוָ֑ה וְלֹא־יִהְיֶ֤ה כְקֹרַח֙ וְכַעֲדָתֹ֔ו כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֛ר יְהוָ֥ה בְּיַד־מֹשֶׁ֖ה לֹֽו׃ {פ}

ולא יהיה כקרח. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּקֹרַח׃

כאשר דבר ה׳ ביד משה לו. כְּמוֹ עָלָיו — עַל אַהֲרֹן דִּבֵּר אֶל מֹשֶׁה שֶׁיִּהְיוּ הוּא וּבָנָיו כֹּהֲנִים, לְפִיכָךְ ״לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אַהֲרֹן״ וְגוֹ׳; וְכֵן כָּל לִי וְלוֹ וְלָהֶם הַסְּמוּכִים אֵצֶל דִּבּוּר, פִּתְרוֹנָם כְּמוֹ עַל. וּמִדְרָשׁוֹ — עַל קֹרַח, וּמַהוּ ״בְּיַד מֹשֶׁה״ וְלֹא כָּתַב ״אֶל מֹשֶׁה״? רֶמֶז לַחוֹלְקִים עַל הַכְּהֻנָּה שֶׁלּוֹקִין בְּצָרַעַת כְּמוֹ שֶׁלָּקָה מֹשֶׁה בְּיָדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר ״וַיּוֹצִאֵהוּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג״ (שמות ד׳), וְעַל כֵּן לָקָה עֻזִּיָּהוּ בְּצָרַעַת (דברי הימים ב׳ כ״ו)׃

ו׳ וַיִּלֹּנ֗וּ כָּל־עֲדַ֛ת בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֥ל מִמָּחֳרָ֖ת עַל־מֹשֶׁ֣ה וְעַל־אַהֲרֹ֑ן לֵאמֹ֕ר אַתֶּ֥ם הֲמִתֶּ֖ם אֶת־עַ֥ם יְהוָֽה׃

ז׳ וַיְהִ֗י בְּהִקָּהֵל֙ הָעֵדָ֔ה עַל־מֹשֶׁ֖ה וְעַל־אַהֲרֹ֑ן וַיִּפְנ֣וּ אֶל־אֹ֔הֶל מֹועֵ֖ד וְהִנֵּ֣ה כִסָּ֔הוּ הֶֽעָנָ֖ן וַיֵּרָ֥א כְּבֹ֖וד יְהוָֽה׃

ח׳ וַיָּבֹ֥א מֹשֶׁ֖ה וְאַהֲרֹ֑ן אֶל־פְּנֵ֖י אֹ֥הֶל מֹועֵֽד׃ {ס}

ט׳ וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃

י׳ הָרֹ֣מּוּ מִתֹּ֣וךְ הָעֵדָ֣ה הַזֹּ֔את וַאֲכַלֶ֖ה אֹתָ֣ם כְּרֶ֑גַע וְיִפְּלוּ֙ עַל־פְּנֵיהֶ֔ם׃

י״א וַיֹּ֤אמֶר מֹשֶׁה֙ אֶל־אַהֲרֹ֔ן קַ֚ח אֶת־הַמַּחְתָּ֔ה וְתֵ֥ן עָלֶ֖יהָ אֵ֑שׁ מֵעַ֣ל הַמִּזְבֵּ֔חַ וְשִׂ֥ים קְטֹ֖רֶת וְהוֹלֵ֣ךְ מְהֵרָ֔ה אֶל־הָעֵדָ֖ה וְכַפֵּ֣ר עֲלֵיהֶ֑ם כִּֽי־יָצָ֤א הַקֶּ֙צֶף֙ מִלִּפְנֵ֣י יְהוָ֔ה הֵחֵ֖ל הַנָּֽגֶף׃

וכפר עליהם. רַז זֶה מָסַר לוֹ מַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּשֶׁעָלָה לָרָקִיעַ, שֶׁהַקְּטֹרֶת עוֹצֵר הַמַּגֵּפָה, כִּדְאִיתָא בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת (דף פ״ט)׃

י״ב וַיִּקַּ֣ח אַהֲרֹ֔ן כַּאֲשֶׁ֖ר | דִּבֶּ֣ר מֹשֶׁ֑ה וַיָּ֣רָץ׀ אֶל־תֹּ֣וךְ הַקָּהָ֗ל וְהִנֵּ֤ה הֵחֵל֙ הַנֶּ֔גֶף בָּעָ֑ם וַיִּתֵּ֥ן אֶת־הַקְּטֹ֖רֶת וַיְכַפֵּ֥ר עַל־הָעָֽם׃

י״ג וַיַּעֲמֹ֥ד בֵּין־הַמֵּתִ֖ים וּבֵ֣ין הַחַיִּ֑ים וַתֵּעָצַ֖ר הַמַּגֵּפָֽה׃

ויעמד בין המתים וגו׳. אָחַז אֶת הַמַּלְאָךְ וְהֶעֱמִידוֹ עַל כָּרְחוֹ, אָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ, הַנַּח לִי לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתִי, אָמַר לוֹ מֹשֶׁה צִוַּנִי לְעַכֵּב עַל יָדְךָ, אָמַר לוֹ אֲנִי שְׁלוּחוֹ שֶׁל מָקוֹם וְאַתָּה שְׁלוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, אָמַר לוֹ אֵין מֹשֶׁה אוֹמֵר כְּלוּם מִלִּבּוֹ אֶלָּא מִפִּי הַגְּבוּרָה, אִם אֵין אַתָּה מַאֲמִין, חֲרֵי הַקָּבָ״ה וּמֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, בֹּא עִמִּי וּשְׁאַל, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר **וישב אהרן אל משה**; דַּ״א, לָמָּה בַּקְּטֹרֶת? לְפִי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְלִיזִים וּמְרַנְּנִים אַחַר הַקְּטֹרֶת לוֹמַר סַם הַמָּוֶת הוּא — עַל יָדוֹ מֵתוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא, עַל יָדוֹ נִשְׂרְפוּ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ — אָמַר הַקָּבָ״ה, תִּרְאוּ שֶׁעוֹצֵר מַגֵּפָה הוּא וְהַחֵטְא הוּא הַמֵּמִית (מכילתא שמות י״ז)׃

י״ד וַיִּהְיוּ֙ הַמֵּתִ֔ים בַּמַּגֵּפָ֖ה אַרְבָּעָ֣ה עָשָׂ֑ר אֶ֚לֶף וּשְׁבַ֣ע מֵא֔וֹת מִלְּבַ֖ד הַמֵּתִ֥ים עַל־דִּבְר־קֹֽרַח׃

ט״ו וַיָּ֖שָׁב אַהֲרֹ֣ן אֶל־מֹשֶׁ֑ה אֶ֚ל פֶּ֣תַח אֹ֣הֶל מֹועֵ֔ד וְהַמַּגֵּפָ֖ה נֶעֱצָֽרָה׃ {פ}

ט״ז וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃

י״ז דַּבֵּ֞ר | אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל וְקַ֤ח מֵאִתָּם֙ מַטֶּ֣ה מַטֶּ֔ה לְבֵ֖ית אָ֑ב מֵאֵ֥ת כָּל־נְשִׂיאֵהֶ֖ם לְבֵ֣ית אֲבֹתָ֑ם שְׁנֵ֥ים עָשָׂ֖ר מַטֹּ֑ות אִ֚ישׁ אֶת־שְׁמֹ֔ו תִּכְתֹּ֖ב עַל־מַטֵּֽהוּ׃

י״ח וְאֶת־שֵׁ֥ם אַהֲרֹ֖ן תִּכְתֹּ֣ב עַל־מַטֵּ֣ה לֵוִ֑י כִּ֣י מַטֵּ֔ה אֶחָ֖ד לְרֹ֥אשׁ בֵּ֖ית אֲבֹתָֽם׃

כי מטה אחד. אַע״פ שֶׁחִלַּקְתִּים לִשְׁתֵּי מִשְׁפָּחוֹת, מִשְׁפַּחַת כְּהֻנָּה לְבַד וּלְוִיָּה לְבַד, מִכָּל מָקוֹם שִׁבְטוֹ אֶחָד הוּא׃

י״ט וְהִנַּחְתָּ֣ם בְּאֹ֣הֶל מֹועֵ֔ד לִפְנֵ֖י הָעֵדֻ֑ת אֲשֶׁ֥ר אִוָּעֵ֖ד לָכֶ֥ם שָֽׁמָּה׃

כ וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח וְהִשְׁפַּתִּי מֵעָלַי אֶת־תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם עֲלֵיכֶם׃

והשכתי. כְּמוֹ "וַיָּשֹׁכּוּ הַמַּיִם" (בראשית ח׳), "וַתַּמַּת הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה" (אסתר ז׳)׃

כ״א וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו | כָּל־נְשִׂיאֵיהֶם מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד מַטֶּה לְנָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת וּמַטֵּה אַהֲרֹן בְּתוֹךְ מַטּוֹתָם׃

בתוך מטותם. הִנִּיחַ בָּאֶמְצַע, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, מִפְּנֵי שֶׁהִנִּיחוּ בְּצַד שְׁכִינָה פָּרַח (תנחומא אחרי מות)׃

כ״ב וַיָּנַח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֹּת לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל הָעֵדֻת׃

כ״ג וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹא מֹשֶׁה ׀ אֶל־אֹהֶל הָעֵדֻת וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה־אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וַיֹּצֵא פֶּרַח וַיָּצ�somehow צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים׃

ויצא פרח. כְּמַשְׁמָעוֹ׃

ציץ. הוּא חֻנָּטַת הַפְּרִי כְּשֶׁהַפֶּרַח נוֹפֵל׃

ויגמל שקדים. כְּשֶׁהֵכִּיר הַפְּרִי הַכֵּר שֶׁהֵן שְׁקֵדִים, לְשׁוֹן "וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמֵל" (בראשית כ״א), וְלָשׁוֹן זֶה מָצוּי בִּפְרִי הָאִילָן, כְּמוֹ "וּבֹסֶר גְּמֵל יִהְיֶה נִצָּה" (ישעיהו י״ח), וְלָמָּה שְׁקֵדִים? הוּא הַפְּרִי הַמְמַהֵר לְהַפְרִיחַ מִכָּל הַפֵּרוֹת, אַף הַמְעוֹרֵר עַל הַכְּהֻנָּה פֵּרְעָנוּתוֹ מְמַהֶרֶת לָבֹא, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּעֻזִּיָּהוּ "וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְּמִצְחוֹ" (דברי הימים ב׳ כ״ו); תַּרְגּוּמוֹ "וְכָפִית שִׁגְדִּין", כְּמִין אֶשְׁכּוֹל שְׁקֵדִים יַחַד כְּפוּתִים זֶה עַל זֶה׃

כ״ד וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמַּטֹּת מִלִּפְנֵי יְהוָה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ׃ {פ}

כ״ה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הָשֵׁב אֶת־מַטֵּה אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת לִבְנֵי־מֶרִי וּתְכַל תְּלוּנֹתָם מֵעָלַי וְלֹא יָמֻתוּ׃

למשמרת לאות. לְזִכָּרוֹן שֶׁבְּחַרְתִּי בְּאַהֲרֹן לְכֹהֵן וְלֹא יִלּוֹנוּ עוֹד עַל הַכְּהֻנָּה׃

ותכל תלונתם. כְּמוֹ וּתְכַלֶּה תְּלֻנּוֹתָם; לָשׁוֹן זֶה שֵׁם מִפְעָל יָחִיד לְשׁוֹן נְקֵבָה, כְּמוֹ תְּלֻנָּתָם, מרמור״ש בלעז; וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין תְּלֻנּוֹתָם לִתְלֻנָּתָם, תְּלֻנָּתָם תְּלֻנָּה אַחַת, תְּלֻנּוֹתָם שֵׁם דָּבָר בִּלְשׁוֹן יָחִיד וַאֲפִלּוּ הֵם תְּלֻנּוֹת הַרְבֵּה׃

כ״ו וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃ {פ}

כ״ז וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גָּוַעְנוּ אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ אָבָדְנוּ׃

כ״ח כָּל הַקָּרֵב ׀ הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הַאִם תַּמְנוּ לִגְוֹעַ׃ {ס}

כל הקרב הקרב וגו׳. אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לִהְיוֹת זְהִירִין בְּכָךְ, כֻּלָּנוּ רַשָּׁאִין לְהִכָּנֵס לַחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד, וְאֶחָד שֶׁיִּקְרִיב עַצְמוֹ יוֹתֵר מֻחְבָּרוֹ וְיִכָּנֵס לְתוֹךְ אֹהֶל מוֹעֵד יָמוּת׃

האם תמנו לגוע. שֶׁמָּא הַפְקֵרְנוּ לְמִיתָה?׃

פרק י״ח

א וַיֹּאמֶר יְהוָה ׀ אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ אִתָּךְ תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ וְאַתָּה ׀ וּבָנֶיךָ אִתָּךְ תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן כְּהֻנַּתְכֶם׃

ויאמר ה׳ אל אהרן. לְמֹשֶׁה אָמַר שֶׁיֹּאמַר לְאַהֲרֹן, לְהַזְהִירוֹ עַל תַּקָּנַת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ׃

אתה ובניך ובית אביך. הֵם בְּנֵי קְהָת אֲבִי עַמְרָם׃

תשאו את עון המקדש. עֲלֵיכֶם אֲנִי מַטִּיל עֹנֶשׁ הַזָּרִים שֶׁיֵּחָטְאוּ בְּעִסְקֵי הַדְּבָרִים הַמְקֻדָּשִׁים הַמְסוּרִים לָכֶם, הוּא הָאֹהֶל וְהָאָרוֹן וְהַשֻּׁלְחָן וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ — אַתֶּם תֵּשְׁבוּ וְתַזְהִירוּ עַל כָּל זָר הַבָּא לִגַּע׃

ואתה ובניך. הַכֹּהֲנִים׃

תשאו את עון כהנתכם. שֶׁאֵינָהּ מְסוּרָה לַלְוִיִּם, וְתַזְהִירוּ הַלְוִיִּם הַשּׁוֹגְגִים שֶׁלֹּא יִגְּעוּ אֲלֵיכֶם בַּעֲבוֹדַתְכֶם׃

ב וְגַם אֶת־אַחֶיךָ מַטֵּה לֵוִי שֵׁבֶט אָבִיךָ הַקְרֵב אִתָּךְ וְיִלָּווּ עָלֶיךָ וִישָׁרְתוּךָ וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדֻת׃

וגם אחיך. בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי׃

וילוו. וְיִתְחַבְּרוּ אֲלֵיכֶם, לְהַזְהִיר גַּם אֶת הַזָּרִים מִלְּקָרֵב אֲלֵיהֶם׃

וישרתוך. בִּשְׁמִירַת הַשְּׁעָרִים וּלְמַנּוֹת מֵהֶם גְּזְבָּרִין וַאֲמַרְכָּלִין (ספרי)׃

ג וְשָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל אַךְ אֶל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרָבוּ וְלֹא־יָמֻתוּ גַּם־הֵם גַּם־אַתֶּם׃

ד וְנִלְווּ עָלֶיךָ וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכֹל עֲבֹדַת הָאֹהֶל וְזָר לֹא־יִקָּרֵב אֲלֵיכֶם׃

וזר לא יקרב אליכם. אֶתְכֶם אֲנִי מַזְהִיר עַל כָּךְ׃

ה וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

ולא יהיה עוד קצף. כְּמוֹ שֶׁהָיָה כְּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י״ז) ״כִּי יָצָא הַקֶּצֶף״ (ספרי)׃

ו וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי אֶת־אֲחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֶם מַתָּנָה נְתֻנִים לַיהוָה לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃

לכם מתנה נתנים. יָכוֹל לַעֲבוֹדַתְכֶם שֶׁל הֶדְיוֹט, תַּ״ל ״לַה׳״, כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ לְמַעְלָה, לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת גִּזְבָּרִין וַאֲמַרְכָּלִין׃

ז וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃ {פ}

עבדת מתנה. בְּמַתָּנָה נְתַתִּיהָ לָכֶם׃

ח וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת־מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתַי לְכָל־קָדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחָק־עוֹלָם׃

ואני הנה נתתי לך. בְּשִׂמְחָה, לְשׁוֹן שִׂמְחָה הוּא זֶה, כְּמוֹ ״הִנֵּה הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ״ (שמות ד׳); מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁנָּתַן שָׂדֶה לְאוֹהֲבוֹ, וְלֹא כָתַב וְלֹא חָתַם וְלֹא הֶעֱלָה בְעַרְכָּאִין, בָּא אֶחָד וְעִרְעֵר עַל הַשָּׂדֶה, אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה יָבֹא וִיעַרְעֵר לָנֶגְדְּךָ, הֲרֵינִי כוֹתֵב וְחוֹתֵם לְךָ וּמַעֲלֶה בְעַרְכָּאִין, אַף כָּאן, לְפִי שֶׁבָּא קֹרַח וְעִרְעֵר כְּנֶגֶד אַהֲרֹן עַל הַכְּהֻנָּה, בָּא הַכָּתוּב וְנָתַן לוֹ כ״ד מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה בִּבְרִית מֶלַח עוֹלָם, וְלָכֵן נִסְמְכָה פָּרָשָׁה זוֹ לְכָאן (ספרי)׃

משמרת תרומתי. שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לִשְׁמֹרָן בְּטָהֳרָה׃

למשחה. לִגְדֻלָּה (שם)׃

ט זֶה־יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִן־הָאֵשׁ כָּל־קָרְבָּנָם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חַטָּאתָם וּלְכָל־אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ׃

מן האש. לְאַחַר הַקְּטֹרֶת הָאֵשִׁים׃

כל קרבנם. כְּגוֹן זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר׃

מנחתם חטאתם ואשמתם. כְּמַשְׁמָעוֹ׃

אשר ישיבו לי. זֶה גָּזֵל הַגֵּר (שם; זבחים מ״ד)׃

י בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ׃

בקדש הקדשים תאכלנו וגו׳. לְמֵד עַל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין אֶלָּא בָּעֲזָרָה לִזְכְרֵי כְהֻנָּה׃

י״א וְזֶה־לְּךָ תְּרוּמַת מַתָּנָם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ לְחָק־עוֹלָם כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכַל אֹתוֹ׃

תרומת מתנם. הַמּוּרָם מִן הַתּוֹדָה וּמִן הַשְּׁלָמִים וּמֵאֵיל נָזִיר׃

לכל תנופת. שֶׁהֲרֵי אֵלּוּ טְעוּנִין תְּנוּפָה׃

כל טהור. וְלֹא טְמֵאִים; דְּ״אַ: כָּל טָהוֹר לְרַבּוֹת אִשְׁתּוֹ:

י״ב כָּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה לְךָ נְתַתִּים:

ראשיתם. הֵיא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה:

י״ג בִּכּוּרֵי כָּל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לַיהוָה לְךָ יִהְיֶה כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֶנּוּ:

י״ד כָּל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה:

ט״ו כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה־לָּךְ אַךְ | פָּדֹה תִפְדֶּה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה:

ט״ז וּפְדוּיָו מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הִוא:

י״ז אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ־בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

י״ח וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לְךָ יִהְיֶה:

כחזה התנופה וכשוק הימין. שֶׁל שְׁלָמִים שֶׁנֶּאֱכָלִין לַכֹּהֲנִים וְלִנְשֵׁיהֶם לִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, אַף הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד:

לך יהיה. בָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִמֵּד, וְהוֹסִיף לְךָ הַכָּתוּב הֲוָיָה אַחֶרֶת, שֶׁלֹּא תֹּאמַר, כְּחֶזֶה וְשׁוֹק שֶׁל תּוֹדָה שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לְיוֹם וָלַיְלָה (זבחים נ״ז):

י״ט כָּל | תְּרוּמֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה נָתַתִּי לְךָ וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתָּךְ לְחָק־עוֹלָם בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִוא לִפְנֵי יְהוָה לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ:

כל תרומת הקדשים. מֵחֻבָּתָהּ שֶׁל פָּרָשָׁה זוֹ כְּלָלָהּ בַּתְּחִלָּה וּכְלָלָהּ בַּסּוֹף וּפָרַט בָּאֶמְצַע (עי׳ ספרי):

ברית מלח עולם. כָּרַת בְּרִית עִם אַהֲרֹן בְּדָבָר הַבָּרִיא וּמִתְקַיֵּם וּמַבְרִיא אֶת אֲחֵרִים (שם):

ברית מלח. כַּבְּרִית הַכְּרוּתָה לַמֶּלַח שֶׁאֵינוֹ מַסְרִיחַ לְעוֹלָם:

כ׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצָם לֹא תִנְחָל וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: {ס}

וחלק לא יהיה לך בתוכם. אַף בַּבַּזָּה (שם):

כ״א וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה חֵלֶף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־הֵם עֹבְדִים אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד:

כ״ב וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לָשֵׂאת חֵטְא לָמוּת:

כ״ג וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ עֲוֹנָם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה:

והם. הַלְוִיִּם — יִשְׂאוּ עֲוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם לְהַזְהִיר הַזָּרִים מִגְּשֶׁת אֲלֵיהֶם:

כ״ד כִּי אֶת־מַעְשַׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נָתַתִּי לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: {פ}

אשר ירימו לה׳ תרומה. הַכָּתוּב קָרָאוֹ תְּרוּמָה עַד שֶׁיִּפָּרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר:

כ״ה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

כ״ו וְאֶל־הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר֙ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם כִּֽי־תִקְח֥וּ מֵאֵ֖ת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֑ל אֶת־הַמַּעֲשֵׂ֣ר אֲשֶׁר֩ נָתַ֨תִּי לָכֶ֜ם מֵאִתָּ֗ם בְּנַחֲלַתְכֶם֙ וַהֲרֵמֹתֶ֣ם מִמֶּ֔נּוּ תְּרוּמַ֖ת יְהוָ֑ה מַעֲשֵׂ֖ר מִן־הַמַּעֲשֵֽׂר׃

כ״ז וְנֶחְשַׁ֤ב לָכֶם֙ תְּרוּמַתְכֶ֔ם כַּדָּגָ֖ן מִן־הַגֹּ֑רֶן וְכַמְלֵאָ֖ה מִן־הַיְקָֽב׃

ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁלָּכֶם אֲסוּרָה לְזָרִים וְלִטְמֵאִין, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ מִיתָה וְחֹמֶשׁ כִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית דָּגָן מִן הַגֹּרֶן׃

וכמלאה מן היקב. תְּרוּמַת תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר הַנִּטָּלֶת מִן הַיְקָבִים׃

מלאה. לְשׁוֹן בְּשׁוּל — תְּבוּאָה שֶׁנִּתְמַלְּאת׃

יקב. הוּא הַבּוֹר שֶׁלִּפְנֵי הַגַּת שֶׁהַיַּיִן יוֹרֵד לְתוֹכוֹ, וְכָל לְשׁוֹן יֶקֶב חֲפִירַת קַרְקַע הוּא, וְכֵן ״יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ״ (זכריה י״ד), הוּא יָם אוֹקְיָנוֹס, חֲפִירָה שֶׁחָפַר מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם׃

כ״ח כֵּ֣ן תָּרִ֗ימוּ גַּם־אַתֶּם֙ תְּרוּמַ֣ת יְהוָ֔ה מִכֹּל֙ מַעְשְׂרֹתֵיכֶ֔ם אֲשֶׁ֥ר תִּקְח֖וּ מֵאֵ֣ת בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וּנְתַתֶּם֩ מִמֶּ֨נּוּ֙ אֶת־תְּרוּמַ֣ת יְהוָ֔ה לְאַהֲרֹ֖ן הַכֹּהֵֽן׃

כן תרימו גם אתם. כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְרִימִים מִגָּרְנָם וּמִיִּקְבֵיהֶם, תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם מִמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּכֶם, כִּי הוּא נַחֲלַתְכֶם׃

כ״ט מִכֹּל֙ מַתְּנֹתֵיכֶ֔ם תָּרִ֖ימוּ אֶת כָּל־תְּרוּמַ֣ת יְהוָ֑ה מִכָּל־חֶלְבּ֥וֹ אֶת־מִקְדְּשׁ֖וֹ מִמֶּֽנּוּ׃

מכל מתנתיכם תרימו את כל תרומת ה׳. בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר, שֶׁאִם הִקְדִּים לֵוִי אֶת הַכֹּהֵן בַּכְּרִי וְקִבֵּל מַעְשְׂרוֹתָיו קֹדֶם שֶׁיִּטֹּל כֹּהֵן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה מִן הַכְּרִי, צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ הַלֵּוִי מִן הַמַּעֲשֵׂר תְּחִלָּה אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים לִתְרוּמָה גְּדוֹלָה, וְיַחֲזֹר וְיַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר (ספרי)׃

ל׳ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם בַּהֲרִימְכֶ֥ם אֶת־חֶלְבּ֖וֹ מִמֶּ֑נּוּ וְנֶחְשַׁ֤ב לַלְוִיִּם֙ כִּתְבוּאַ֣ת גֹּ֔רֶן וְכִתְבוּאַ֖ת יָֽקֶב׃

בהרימכם את חלבו ממנו. לְאַחַר שֶׁתָּרִימוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִמֶּנּוּ׃

ונחשב הַמּוֹתָר לַלְוִיִּם חֻלִּין גְּמוּרִין׃

כתבואת גרן לישראל, שֶׁלֹּא תֹּאמַר הוֹאִיל וּקְרָאוֹ הַכָּתוּב תְּרוּמָה — שֶׁנֶּאֱמַר ״כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה׳ תְּרוּמָה״ — יָכוֹל יְהֵא כֻּלּוֹ אָסוּר, תַּ״ל ״וְנֶחְשַׁב לַלְוִיִּם כִּתְבוּאַת גֹּרֶן״, מַה שֶּׁל יִשְׂרָאֵל חֻלִּין, אַף שֶׁל לֵוִי חֻלִּין (עי׳ ספרי)׃

ל״א וַאֲכַלְתֶּ֥ם אֹת֛וֹ בְּכָל־מָק֖וֹם אַתֶּ֣ם וּבֵיתְכֶ֑ם כִּי־שָׂכָ֥ר הוּא֙ לָכֶ֔ם תַּ֚חַף עֲבֹדַתְכֶ֔ם בְּאֹ֖הֶל מוֹעֵֽד׃

בכל מקום. אֲפִלּוּ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת (שם)׃

ל״ב וְלֹא־תִשְׂאוּ֙ עָלָ֣יו חֵטְא֔ בַּהֲרִימְכֶ֥ם אֶת־חֶלְבּ֖וֹ מִמֶּ֑נּוּ וְאֶת־קָדְשֵׁ֥י בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל לֹ֣א תְחַלֵּ֑לוּ וְלֹ֖א תָּמֻֽתוּ׃ {פ}

ולא תשאו עליו חטא וגו׳. הָא אִם לֹא תָּרִימוּ תִּשְׂאוּ חֵטְא׃

ולא תמותו. הָא אִם תְּחַלְּלוּ תָּמוּתוּ׃